

Stanovisko

odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra
č. 3/2013

Označení stanoviska: Vyřizování petic směřujících do oblasti samostatné a přenesené působnosti obce

Právní předpis: zákon č. 85/1990 Sb., o právu petičním, dále jen „petiční zákon“

Ustanovení: § 1 odst. 1; § 5 odst. 2 a 3; § 7; § 8

Související právní předpisy: zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), dále jen „zákon o obcích“
usnesení ČNR č. 2/1993 Sb., vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky (dále jen „Listina“)

Klíčová slova: petice, petiční právo

Datum zpracování: 25. března 2013

Dotaz: *Jakým způsobem má obec postupovat, pokud obdrží petici dle zákona č. 85/1990 Sb., o právu petičním?*
Má obec povinnost vydat pravidla pro vyřizování petic a stížností?

Stanovisko:

Petiční právo je zaručeno čl. 18 Listiny základních práv a svobod, podle kterého má každý právo se sám nebo společně s jinými obracet na státní orgány a orgány územní samosprávy s žádostmi, návrhy a stížnostmi *ve věcech veřejného nebo jiného společného zájmu*. Toto právo provádí v oblasti státní správy petiční zákon, který pro takové žádosti, návrhy a stížnosti zavedl legislativní zkratku „petice“. Tento zákon v § 1 odst. 1 zmiňuje pouze právo obracet se s peticemi na *státní orgány*, v § 8 pak stanoví, že *pokud se v tomto zákoně mluví o státních orgánech, rozumí se tím i právnické osoby, jimž byla působnost státního orgánu svěřena*. Dle těchto ustanovení jsou tedy petice

povinny přijímat jak státní orgány, tak orgány územní samosprávy při výkonu přenesené působnosti.

Pokud petice adresovaná obci směřuje do oblasti přenesené působnosti (tj. výkonu státní správy delegované územním samosprávným celkům), postupuje obec podle petičního zákona. Obec musí petici přijmout, i když věc nepatří do její působnosti, v tom případě ji do 5 dnů postoupí příslušnému orgánu a vyrozumí o tom podatele (§ 5 odst. 2). Jinak je dle ustanovení § 5 odst. 3 povinna ve lhůtě 30 dnů posoudit obsah petice a písemně odpovědět. Podrobná pravidla přijímání, projednávání a vyřizování petic stanoví orgán (obec) svým vnitřním předpisem, jehož vydání předpokládá § 7 petičního zákona (v případě obcí se jedná o pravidla pro vyřizování petic a stížností vydaná radou obce).

Petiční právo zaručené Listinou provádí pro oblast územní samosprávy zákon o obcích. Jestliže petice směřuje do oblasti samostatné působnosti obce, postupuje obec podle ustanovení § 16 odst. 2 písm. f) zákona o obcích, dle kterého *občan obce, který dosáhl věku 18 let, má právo požadovat projednání určité záležitosti v oblasti samostatné působnosti radou obce nebo zastupitelstvem obce; je-li žádost podepsána nejméně 0,5 % občanů obce, musí být projednána na jejich zasedání nejpozději do 60 dnů, jde-li o působnost zastupitelstva obce, nejpozději do 90 dnů* nebo podle ustanovení § 16 odst. 2 g) zákona o obcích, dle kterého *občan obce, který dosáhl věku 18 let, má právo podávat orgánům obce návrhy, připomínky a podněty; orgány obce je vyřizují bezodkladně, nejdéle však do 60 dnů, jde-li o působnost zastupitelstva obce, nejpozději do 90 dnů*. Tato práva má i fyzická osoba, která dosáhla věku 18 let a vlastní na území obce nemovitost (§ 16 odst. 3 zákona o obcích) či cizí státní občan hlášený v obci k trvalému pobytu dle § 17 zákona o obcích. Zatímco ustanovení § 16 odst. 2 písm. f) se bude aplikovat v případě, že je petice adresována zastupitelstvu nebo radě obce (a k jejímu vyřízení je třeba věc těmto orgánům předložit), ustanovení § 16 odst. 2 písm. g) se použije v případě, že se petice týká samostatné působnosti v kompetenci jiného orgánu obce.

V situaci, kdy by se občané obce obrátili na obec v záležitosti její samostatné působnosti, a to formou petice označené dle zákona č. 85/1990 Sb. platí, že podání je třeba posuzovat podle svého obsahu a nikoli podle toho, jak jsou nazvána. Obec by tedy postupovala podle § 16 odst. 2 písm. f) nebo g) zákona o obcích a lhůta pro vyřízení by byla 60 dnů, v záležitostech, které patří do působnosti zastupitelstva, 90 dnů. V rámci dodržení principu dobré správy však lze obcím doporučit ve lhůtě 30 dnů informovat podatele o tom, že se jedná o podání v záležitosti samostatné působnosti a bude postupováno dle příslušných ustanovení zákona o obcích. Podáním informace o způsobu vyřízení mohou být eliminovány případné stížnosti petentů, kteří mohou očekávat vyřízení v termínu dle petičního zákona.

Ustanovení § 7 petičního zákona stanoví, že *státní orgány upraví způsob přijímání, projednávání a vyřizování petic jim adresovaných ve svých jednacích řádech nebo obdobných předpisech*. V souladu s Listinou a § 8 petičního zákona je třeba i toto ustanovení aplikovat také na orgány územní samosprávy. S touto povinností pak souvisí ustanovení § 102 odst. 2 písm. n) zákona o obcích, podle kterého stanovení pravidel pro přijímání a vyřizování petic a stížností patří do vyhrazené pravomoci rady obce. Kogentní dikce zákona (státní orgány „upraví“ a nikoli „mohou upravit“) naznačuje, že státní orgány (obce) jsou povinné taková pravidla vydat, nicméně se jedná o imperfektní normu a s nevydáním těchto pravidel nejsou spojeny žádné důsledky.

Vzhledem k tomu, že petiční zákon upravuje způsob vyřizování podání týkajících se přenesené působnosti, povinnost vydat pravidla pro vyřizování petic a stížností dle § 7 petičního zákona lze vztáhnout pouze na úpravu přijímání podání spadajících do této oblasti, nicméně obec si může podrobněji upravit také pravidla vyřizování podání v samostatné působnosti. Ustanovení § 102 odst. 2 písm. n) zákona o obcích je třeba chápat jako kompetenční ustanovení, tedy zařazení vydání pravidel do vyhrazených pravomocí rady, nikoli jako povinnost rady vydat pravidla pro vyřizování petic a stížností v samostatné působnosti obce. Pravidla, která rada obce vydá, nesmí odporovat zákonu (tedy např. prodlužovat lhůty k vyřízení podání, které zaručuje petiční zákon a zákon o obcích, či jinak kráti právo občana podat petici nebo stížnost).

Může nastat situace, kdy se na obec v záležitosti samostatné působnosti obrátí fyzická osoba, která není občanem obce ani na území obce nevlastní nemovitost a nesvědčí jí tudíž práva občana obce stanovená v § 16 odst. 2 zákona o obcích. Je nutné vycházet z čl. 18 Listiny, který dává každému právo se na státní orgány a orgány územní samosprávy obracet ve věcech veřejného nebo jiného společného zájmu, a proto by i taková podání měla obec v souladu s principy dobré správy vyřídit. Konkrétní postup při vyřizování podání osob, které nejsou občany obce, doporučujeme upravit v pravidlech pro vyřizování petic a stížností.

Pokud se jedná o podání občanského sdružení, ve kterém se občané obce spojili za účelem prosazování společných zájmů, a toto podání se týká samostatné působnosti obce, jsme toho názoru, že by obec měla rovněž postupovat dle ustanovení § 16 odst. 2 zákona o obcích. Jelikož se jedná o občany, kteří sami jako jednotlivci mají práva vyplývající z výše uvedeného ustanovení, nemělo by jim být na újmu, že se sjednotili a petici či stížnost zaslali jménem právnické osoby.

Závěr:

- 1) V případě petice směřující do oblasti výkonu přenesené působnosti postupuje obec podle petičního zákona a pravidel pro vyřizování petic a stížností vydaných radou obce. Petici je nutno posoudit a písemně na ní odpovědět do 30 dnů.
- 2) V případě, že obec obdrží petici, jejíž obsah směřuje do oblasti samostatné působnosti, bude postupovat podle § 16 odst. 2 písm. f) nebo g) zákona o obcích v závislosti na tom, zda je k vyřízení příslušné zastupitelstvo/rada obce nebo jiný orgán. Podrobnosti může obec upravit v pravidlech pro vyřizování petic a stížností. Pokud se podatel odvolává na petiční zákon, v rámci principu dobré správy by ho obec měla do 30 dnů informovat, že petice bude vyřízena ve lhůtě dle zákona o obcích.
- 3) Zákon o obcích povinnost vydat pravidla pro vyřizování petic a stížností v samostatné působnosti obce nestanoví (ustanovení § 102 odst. 2 písm. n/ pouze určuje, že jejich vydání náleží do vyhrazené pravomoci rady obce), pro oblast přenesené působnosti však tato povinnost vyplývá z ustanovení § 7 petičního zákona.

Poznámky:

- stanovisko popisuje právní stav ke dni zpracování
- stanovisko není právně závazné, neboť k závazným výkladům je oprávněn pouze příslušný soud
- stanovisko je analogicky použitelné též pro kraje podle zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení, ve znění pozdějších předpisů, a pro hlavní město Prahu a jeho městské části podle zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.